

MODROBÍLÝ SKAUTING V BRNĚ

Jitka Radkovičová – Tiki

Vznik židovského skautského oddílu v Brně je dobrou příležitostí připomenout si brněnské sionistické oddíly a skupiny hlásící se ke skautingu, které měly v tomto městě tradici po mnoho desetiletí a jejichž činnost a existenci ukončila až druhá světová válka. Oddíly náležely k různým typům mládežnických hnutí pokrývajících celé spektrum sionistických proudů a směrů. „Přidaná hodnota“ jednotlivých organizací pak na rozdíl od klasického skautingu spočívala v tom, že ať už jejich orientace byla jakákoliv – socialistická, liberální nebo pravicová – všechny programově usilovaly o jedno: o přesídlení svých členů do Palestiny, čímž měla být zajištěna alternativa domova v případě dalšího pokusu o likvidaci Židovstva, a ustavení samostatného židovského státu.

Tak jako ve většině ostatních míst i tady se jako první objevilo hnutí **Blau-Weiss** (Modrobílí): žádost o schválení stanov byla policejnímu prezidiu doručena v červnu 1916¹ a na rozjezdu činnosti se rozhodujícím způsobem podílely téměř všechny výrazné osobnosti „sionistického“ Brna, které nově vzniklému spolku poskytovaly všemožnou podporu. Za všechny jmenujme Paulu Grosser-Steinerovou; do Brna se přivdala z Ostravy, odkud si přivezla zkušenost z tamní pobočky téhož hnutí, ve které působila jako madricha jedné z místních skupin.

*Paula Grosser-Steinerová (uprostřed) jako vedoucí jedné z ostravských družin Blau-Weiss
[soukromá sbírka Judity Steiner Freudové]*

Po vzniku republiky v roce 1918 se pro židovskou komunitu v této zemi výrazně změnily podmínky a změny se dotkly také hnutí Blau-Weiss. Na kongresu v německém Mühlbergu v létě roku 1920 spolek redefinoval své cíle, došlo k posílení sionistických tendencí a bylo vytvořeno národní hnutí nezávislé na německém centrálním vedení. Ideový posun avizovala také změna názvu: němčinu vystřídala hebrejšтина a z Blau-Weiss se stal **Tchelet Lavan**; pro brněnskou pobočku to znamenalo vyvázání se ze závislosti na Rakouské turistické organizaci, které byla do té doby součástí.

Ve 20. a 30. letech minulého století se pobočka mohla pochlubit rozsáhlými aktivitami. Vysoká úroveň činnosti byla z velké části dána skutečností, že většina členů brněnských skupin Tchelet Lavan

¹ Moravský zemský archiv v Brně, fond B 26, karton č. 2524, signatura 715

byla studenty židovského reálného reformního gymnázia, proslulého svým sionistickým charakterem. Gymnázium tak představovalo přirozený rezervoár pro nábor členů. Z hlediska celostátního členění Tchelet Lavan náleželo Brno do středomoravské oblasti, kde tvořilo jakési centrum a organizační a metodické zázemí pro další skupiny v regionu, což bylo základním předpokladem pro bezproblémové fungování hnutí.

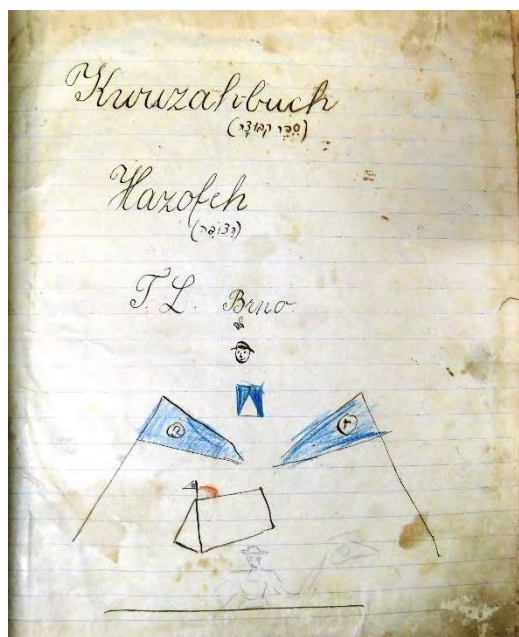
*Brněnská dívčí družina Ha-Prachim (Květiny) v roce 1933. Na Juditu Steinerovou ukazuje četník pendrekem. Vpravo dole na zemi sedí madricha družiny Marta Baum.
[soukromá sbírka Judity Steiner Freudové]*

Členská základna brněnského Tchelet Lavan zpočátku nijak neohromovala počtem; celou situaci komplikoval fakt, že ti nejlepší z nejlepších odcházeli do Palestiny, aby naplnili sionistický ideál a podíleli se na budování kibuců. V podzimním čísle časopisu *Itonenu* z roku 1929 čteme, že brněnský svaz má nyní sto členů.² O to víc překvapuje rozsah a kombinace nejrůznějších činností, přesahujících rámec běžných oddílových aktivit.

Brněnský gdud (pro názornost: útvar, který by se dal nejspíš připodobnit k dnešnímu skautskému středisku) sestával ze čtyř chlapeckých a dvou dívčích oddílů či skupin: Juda (oddíl nazvaný podle Judy Makabejského, židovského hrdiny, který vedl makabejské povstání), Ha-Cofe (Skaut), Arje (Lev), Šomrim (Strážci), Ráchel (biblická postava, jejíž příběh vypráví kniha Genesis) a Ha-Prachim (Květiny). Členové byli rozděleni do tří věkových kategorií: skauti, roveři a dospělí, důraz se především kladl na týmovou spolupráci. Vedení gdudu bylo voleno na každoročně pořádané valné hromadě.

² *Itonenu*, roč. 1, č. 5, říjen 1929, s. 13

Mezi nejznámější vedoucí patřili Balú Spitz, Michal Unger, Jakov Wurzel řečený Jackie, Marta Baumová, Anneliese Löwy a řada dalších. Ze psaných dokumentů se podařilo dohledat pouze kroniku oddílu Ha-Cofe; našla se v pozůstalosti jednoho z někdejších vůdců oddílu Jakova Wurzela a dnes je uložena ve sbírkách izraelské instituce Bejt Terezin.

*Stránky z kroniky kvucy Ha-Cofe
[archiv Bejt Terezin]*

V letech 1933–1934 se do Brna přestěhovalo celostátní vedení Tchelet Lavan, takzvaná Hanhala.³ Členové brněnského gduu ostatně bývali do tohoto nejvyššího orgánu hnutí pravidelně voleni už v dřívějších letech.

Každotýdenní schůzky probíhaly v klubovně (v hebrejštině nazývané ken neboli hnízdo) na Legionářské ulici a sestávaly z přednášek, čtení zajímavých knih, hebrejských jazykových studií, diskusí, výprav do okolí a dalších činností. Přednášky, obvykle připravované vedoucími skupin, se zabývaly obecnými politickými problémy se zaměřením na sionistické otázky.⁴ Kromě klasických schůzek byly pořádány různé literární večery, tryzny a vzpomínkové akce na významné osobnosti sionistického hnutí, každoroční purimové a chanukové oslavy nebo zahradní slavnosti. Takovou byla například v červnu roku 1932 tematicky zaměřená slavnost „Palestýna“, z níž čistý výtěžek byl věnován do táborového fondu Tchelet Lavan⁵, nebo „Modrobílá cesta do neznáma s překvapením“, pořádaná v květnu roku 1934.⁶ Na programu bývaly hebrejské, české a německé divadelní hry,

³ Amos Sinai: In the face of a changing World. In: *Rhapsody to Tchelet Lavan in Czechoslovakia; The Association for the History of Tchelet Lavan – El Al in Czechoslovakia*, Israel 1996; s. 107

⁴ Marta Baumová – Weinbergerová, Judita Steinerová – Freudová: Gdud Tchelet Lavan v Brně. In: *Rhapsodia le-Tchelet Lavan*, Nadace pro dějiny Tchelet Lavan a El Al v Československu, Izrael 1993, s. 354. Příslušný text přeložili z hebrejštiny Eva a Ludvík Jakubovičovi

⁵ *Židovské zprávy*, roč. 15, č. 23, 3. 6. 1932, s. 4

⁶ *Židovské zprávy*, roč. 17, č. 20, 18. 5. 1934, s. 5

koloběžkové závody, loutkové divadlo a další atrakce pro nejmenší účastníky. Kulturou se ostatně v pobočce zabývali velmi intenzivně, protože zástupce hnutí Tchelet Lavan bychom našli také v kulturní komisi brněnské židovské mládeže.

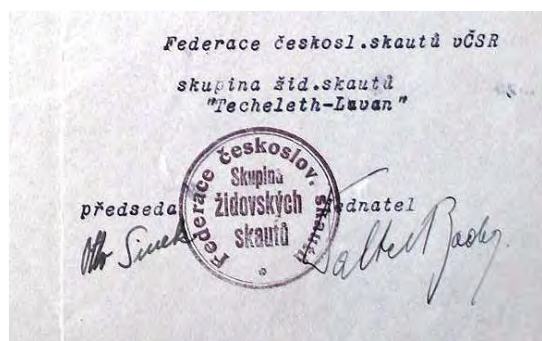

*Stránka z kroniky kvucy Ha-Cofe
[archiv Bejt Terezin]*

Nedílnou a z hlediska naplňování cílů hnutí byl důležitou součástí programu skauting – v roce 1924 ostatně Tchelet Lavan vstoupil jako samostatná složka do Federace československého skautingu. Na výpravy se jezdilo do blízkého okolí na Moravský kras, ale také třeba do vzdálenějších Jeseníků, oblíbenou destinací, ve které se pořádaly letní tábory, bylo Bezpráví v podhůří Orlických hor, ve stejné oblasti také Mladkov. Zimní tábory byly pořádány například na Fryšavě na Vysočině. Brněnský gduď byl organizátorem krajských setkání, vůdcovských a župních sjezdů a společných akcí poboček sdružených ve středomoravské oblasti, což vše představovalo účinnou formu spolupráce. Člověkem zodpovědným za organizaci takovýchto setkání byl Gideon Schallinger.

V řadách brněnského členstva pracovala také Gerta Baranová, která měla na celostátní úrovni na starosti program pro nejmenší věkovou skupinu, nazývanou Bnej Midbar, tedy Synové pouště. K jejím povinnostem patřilo mimo jiné zpracovávání metodiky a vydávání bulletinu pro vedoucí Bnej Midbar.⁷

⁷ Solelimführerchoser č. 1; součást oběžníku *Histadrut olamit šel noar cofi chaluci*, Hašomer Hacair a Tchelet Lavan, nedatováno, pravděpodobně začátek roku 1934

*Razítko Federace československých skautů;
podepsáni tehdejší předseda Tchelet Lavan Otto Sinek a jedenatel Walter Bader
[Moravský zemský archiv]*

Skautský příkaz denního dobrého skutku naplňovali členové například pomocí potřebným židovským souvěrcům na Podkarpatské Rusi, obvykle přísně ortodoxním. Šlo o oblast, kde se k židovství hlásila téměř pětina populace, dost často žila v nuzných podmínkách, a jeden takový dobrý skutek zůstal zaznamenaný ve skautském časopise:

„Měli jsme sicha, na které jsme mluvili o velké bídě Židů na Podkarpatské Rusi. Předsevzali jsme si ihned, že jim pomůžeme. Všichni jsme dali ze svého prádla a šatstva, co jsme mohli jen dáti. Rozumí se, že jsme dali jen dobré věci, ba i mnohé docela nové šatstvo mezi tím bylo. Během týdne jsme mohli již poslati velký balík do Mukačeva. Dostali jsme tuto odpověď: 'Děkuji vám všem ve svém jménu i ve jménu zdejších židovských dětí za zaslané věci. Všechno jsem rozdělil a způsobil jsem tím velkou radost. Škoda, že jste nemohli býti při tom a neviděli těch radostných obličejů našich dětí. Ano, jest skutečně pěkné od brněnského Tchelet Lavanu, že na nás myslel. Srdečný šalom, L. S.' Že nás tento lístek velice těšil, si snadno můžete představit. Otiskli jsme tento přípis, abyste i jinde něco učinili.“⁸

Nad rámec klasické činnosti vydávali Brňáci časopis Itonenu, tj. Naše noviny; šlo o ilustrovaný časopis určený primárně členům hnutí Tchelet Lavan, ale obecně také další židovské mládeži. Na redakční práci se nejčastěji podíleli dr. Otto Saxl, Arje Schindelmann, Fritz Beer přezdívaný Kiwi, Samuel Meerbaum, V. Pilnáček, Michal Unger a také řada dalších.

Prioritou v činnosti brněnských oddílů a skupin byla bezesporu výchova k chalucutu. Vedení Tchelet Lavan důsledně připravovalo své členy na odchod do Erec Israel, Země izraelské, což představovalo naplnění cílů tohoto hnutí: úkolem bylo založení státu pro židovský národ v Palestině na základě myšlenky židovské národní obrody a zapojení do budování kibuců.

⁸ *El Al*, časopis židovských skautů Tchelet Lavan, roč. 1, č. 2, duben 1932

*Členka kvucy Ha-Prachim Judita Steinerová
s členem vedení Tchelet Lavan Jakovem (Jackie) Wurzelem v roce 1937
[soukromá sbírka Judity Steiner Freudové]*

Pro publikaci o Tchelet Lavan vydanou před léty v Izraeli zhodnotily někdejší členky kvucy Ha-Prachim Marta Baumová-Weinbergerová a Judita Steinerová-Freudová práci brněnské pobočky takto:

„Již ve dvacátých letech minulého století odešla do Erec Israel řada členů Tchelet Lavan. Na počátku třicátých let také klíčoví členové, jako byli například Škulo Bergmann, Edita Feldmannová, Greta Bernová, Vojtěch Meerbaum, Gerry Fried a další. [...] Jejich přispění k výstavbě různých kibuců je značné. [...] Podle našeho názoru bylo hnutí v Brně důležité pro posílení židovské komunity obecně, zejména pro sionismus, pro národní probuzení a pro zastavení asimilace. Hnutí Tchelet Lavan obohatilo nejen komunitu, ale také každého jednotlivce, který k ní patřil.

Pro všechny členy hnutí, pro ty, kteří splnili jeho cíle, ale také pro ty, kteří šli po svých individuálních stezkách, bylo hnutí důležitým prvkem: každému dalo základ pro produktivní život s velmi pozitivními hodnotami.“⁹

Dalším hnutím, které se objevilo na brněnské sionistické mládežnické scéně byl **Makabi Hacair**, Mladý Makabejec. Zatímco Tchelet Lavan po dohodě se slovenskou partnerskou organizací Hašomer Hacair omezoval svoji činnost na české historické země, byl Makabi Hacair hnutím celostátního rozsahu. Vznikl v rámci židovského tělovýchovného spolku Makabi v roce 1926, kdy makabejská mládež začala požadovat jednoznačné rozhodnutí o sionistickém charakteru hnutí a povinnosti

⁹ Marta Baumová-Weinbergerová, Judita Steinerová-Freudová: Gdud Tchelet Lavan v Brně. In: *Rhapsodia le-Tchelet Lavan*, Nadace pro dějiny Tchelet Lavan a El Al v Československu, Izrael 1993, s. 355. Příslušný text přeložili z hebrejštiny Eva a Ludvík Jakubovičovi

každého člena odejít do Palestiny. Probíralo se rovněž ideové zaměření, protože panovala obava, aby vývoj nekopíroval doleva orientovaný Tchelet Lavan; jednoznačně tyto obavy vyjádřil komentátor v úvodníku Židovských zpráv: „Postačí, přesvědčíme-li se, že sionistická mládež je po duševní stránce v jednotách dobře schována: že nám odchovají odhodlané sionisty a nikoliv blazeované revolucionáře.“¹⁰ Hnutí tedy zaujalo středovou pozici a autonomie, kterou získalo, dokázalo dokonale využít.

*Brněnská skupina Makabi Hacair při výuce hebrejštiny. 1928
[soukromá sbírka Petera Bučky]*

První zmínka o činnosti gdudu Makabi Hacair v Brně se objevuje na sklonku roku 1928¹¹ poté, co byla na různých úrovních diskutována otázka začlenění nově vznikajících oddílů do struktury Makabi. A činnost byla opravdu bohatá: do programu byly zařazovány aktivity směřující k pochopení nejdůležitějších úkolů hnutí, ať už to byl sionismus nebo skauting, ze kterého Makabi Hacair od počátku čerpal zkušenosti.¹²

Už rok po svém založení nechyběli členové na žádné z důležitých sionistických akcích; na IX. sjezdu československých sionistů v Brně konaném v prosinci roku 1929 pracovala jako pořadatelská služba jednotka Makabi Hacair, zástupci brněnských gduďů se účastnili všech srazů pořádaných hnutím, ať už to bylo na středomoravské, regionální nebo celostátní úrovni. Jezdili na zimní i letní tábory, vůdcovské dny a vůdcovské kurzy. Důležitý byl prvek spolupráce mezi jednotlivými skupinami Makabi Hacair, ale také spolupráce s ostatními hnutími a rovněž přeshraniční spolupráce s rakouskými

¹⁰ Židovské zprávy, roč. 11, č. 36, 24. 8. 1928, s. 1

¹¹ Židovské zprávy, roč. 11, č. 53, 21. 12. 1928, s. 7

¹² František Färber: Makabi – významná tělovýchovná a společenská organizace před II. světovou válkou. In: Sborník z konference Židé a Morava, listopad 1996, Kroměříž, s. 61

a německými spřátelenými gdudy. Jeden z takových československo-rakouských sjezdů Makabi Hacaír se konal na přelomu října a listopadu 1931 v Brně.¹³

Záslužnou činností členů Makabi Hacaír bylo získávání finančních prostředků pro KKL, tj. Keren Kajeme Leisrael, Židovský národní fond. Vybíralo se na výkup pozemků pro nové osadníky v Palestině, na zavlažování, na nákup stromků – a používalo se nejrůznějších způsobů výběru. Nejčastější byly takzvané modrobílé pokladničky a kapesní schránky Imi.

*Modrobílá pokladnička používaná k výběru finanční hotovosti pro sionistické účely
[Fotoarchiv autorky]*

Používán byl také výtěžek z různých dobročinných akcí, divadelních představení a jiných podpůrných podniků. Přesto jednou brněnští Makabejci udělali výjimku:

„Policie bránila návalu na sionistický podnik. Stalo se tak v Brně v neděli dne 8. 3. 1931 při dětské purimové slavnosti Makabi Hacaír, která byla pořádána v sále Šubertova svazu. Sál pojme asi pět set osob, návštěvníků však přišlo několikrát tolik. Když bylo v sále asi tisíc osob, které se nemohly ani hnouti, zakázal přítomný policejní komisař dalším osobám vstup. Tajemství úspěchu: vstup byl volný.“¹⁴

Stejně jako Tchelet Lavan byla i mládež Makabi Hacaír účastna na činnosti kulturní komise židovské mládeže a byla aktérem celé řady zábavných podniků, oslav a vystoupení. Kromě divadelního souboru Emet (Pravda) měla to, co žádná jiná mládežnická složka v Brně: mandolínový orchestr.

¹³ Židovské zprávy, roč. 14, č. 45, 13. 11. 1931, s. 3

¹⁴ Židovské zprávy, roč. 14, č. 11, 13. 3. 1931, s. 6

*Výprava dívčí kvucy Makabi Hacair do Medlánek. Květen 1929
[soukromá sbírka Evy Feiglové]*

Členská základna se vyvíjela postupně. Z počátečních několika málo chaverim se vyvinul útvar o několika desítkách členů; přesnější představu o počtu členů a rozdělení do skupin máme až od roku 1936. V té době byl brněnský gdud Makabi Hacair rozčleněn do čtyř věkových kategorií (kopíroval tak celostátní organizaci členstva v hnutí) a deseti kvucot neboli družin: nejmladší vrstvě se – z pochopitelných důvodů – říkalo Benjamínci a pracovaly v ní tři družiny: děvčata v kvuce Simcha (Radost) a dvě chlapecké kvucot Ness Ziona (Korouhev Sionu) a Bialik (nesla jméno Chaima Nachmana Bialika, izraelského národního básníka). Věk členů v této kategorii se pohyboval mezi devíti a dvanácti léty.

Druhá věková skupina se nazývala Cofim ceirim a Cofot ceirot, tedy mladší skauti a skautky a sestávala z dívčí kvucy Binjan (Stavba) a chlapeckých Herzlia, Ra'anana (města v Palestině, dnes Izraeli) a Arje (Lev). Následovala vrstva (v hebrejštině označovaná jako šichva) Cofim a Cofot, tedy skautů a skautek, ve které bychom našli dívčí družinu Mirjam (biblická postava, starší sestra Mojžíše, která se účastnila průchodu Rákosovým mořem) a chlapeckou Kadima (Vpřed). Nejstarší kategorií pak byli Bogrim neboli dospělí; jejich kvuca se paradoxně nazývala Benjamin a členy byli chlapci ve věku sedmnácti až devatenácti let. Celkově měl v roce 1936 brněnský gdud Makabi Hacair 78 členů.¹⁵

O rok později už to bylo devadesát chaverim ve dvanácti kvucot. A objevují se první informace o existenci pluga hachšara Makabi Hacair v tzv. Americké domovině v Brně-Králově Poli. Pluga se jmenovala Avoda, tj. Práce, a pracovali v ní dva chlapci a dvě děvčata.¹⁶ Jak už bylo řečeno, Makabi

¹⁵ *Makabi sport*, roč. 1, č. neuvedeno, 4. 12. 1936, s. 6

¹⁶ *Doar Tnuatenu*, roč. neuveden, č. 9, květen 1937, s. 25

Hacair velmi silně akcentoval sionistické zásady a bylo tedy jen otázkou času, kdy se i v Brně objeví hachšara založená tímto hnutím. Těsně před začátkem války začala pracovat další hachšara v Pisárkách na takzvaném „Makecu“, sportovním areálu ve vlastnictví spolku Makabi, využívaném brněnskou židovskou mládeží.

V roce 1939 už měl gdud Makabi Hacair 130 členů a přicházeli další, protože i zapřísáhlým zastáncům asimilace začalo být v té době jasné, že jednou z možností, jak zachránit život alespoň dětem a mládeži, je poskytnout jim šanci k odjezdu kamkoliv – třeba i do Palestiny. A sionistická hnutí mládeže takovou šanci alespoň částečně nabízela.

*Členové Makabi Hacair Brno na hřišti Makabi v Pisárkách. Červenec 1929
[soukromá sbírka Evy Feiglové]*

Jedním ze základních pilířů výchovy členů byl skauting, třebaže Makabi Hacair na rozdíl od všech ostatních nebyl korporativním členem ani jednoho z československých skautských celků. Sionistická hnutí mládeže se namnoze obávala, aby „uniformovanému“ skautingu nebyla obětována vlastní sionistická myšlenka, a tak se vedly ostré diskuse mezi zastánci obou proudů, jak sionistického, tak skautského. Přesto byl skauting jako výchovný program vedoucími židovskými činiteli shledán jako vhodný prostředek na cestě k dosažení sionistického cíle i v případě Makabi Hacair:

„Skauting v hnutí mládeže, obzvláště jako je Makabi Hacair, má býti nejdůležitějším činitelem. Skauting není tím, zač se obyčejně považuje, tedy žádný tramping ani weekend a podobné snahy rekreační, nýbrž jej stvořila láska k mládeži. [...] Účelem je harmonická výchova mládeže prací a hrou, podporující zdraví tělesné úměrně se sebeovládáním a soběstačností, jež učí lásce k přírodě, praktickým zručnostem a službě pro celek. Buduje základy pravého občanství, charakteru, úcty a sebedůvěry; usměrňuje energii mládí kladně a samostatně. Skauting je hnutím mezinárodním, v němž dochází k plnému vyjádření idea národnosti. Dnes sdružuje mládež různých národností téměř celého světa na stejném základě. Skvělým příkladem a hlavně vzorným učitelem nám může býti skauting

československý. [...] *Mládež v dějinách soudobého Židovstva je nadějí pro budovací dílo v Ereci. Proto by se měl stát také skauting v Makabi Hacairu důležitou složkou.*¹⁷

*Výprava Makabi Hacair Brno na Poráč (Slovensko). Červenec 1929
[soukromá sbírka Evy Feiglové]*

Vlastnosti, propagované a podporované skautingem, velmi konvenovaly židovskému národnímu renesančnímu hnutí, požadavkům na jakousi mravní regeneraci židovského národa a byly také odpovědí na otázky týkající se asimilačních tendencí převažujících v diaspoře. Vedení velmi dobře vědělo, že formativní zážitky tvoří jeden ze základních předpokladů pro další úspěšnou cestu k vytvoření nového typu mladého Žida, který bude ochoten věnovat veškeré své síly budování „nové vlasti ve staré zemi“, jak zněl oficiální sionistický slogan. Přesto se vstupem do Federace československého skautingu nebo do Svazu junáků skautů a skautek RČS váhalo. K rozhodnutí došlo až v červnu roku 1938, dost pozdě na to, aby mohlo být realizováno.

¹⁷ J. F. Knöpfelmacher: Skauting a Makabi Hacair. In: *Židovské zprávy*, roč. 20, č. 8, 19. 2. 1937, s. 3

*Rozhodnutí o vstupu Makabi Hacair do Svazu junáků Skautů RČS
[Fotoarchiv autorky]*

*Vpravo vedoucí brněnského gdu Makabi Hacair Leo Groag, uprostřed Mendel, vlevo Fredy Hirsch
[fotoarchiv Bejt Terezin]*

Vedoucími a instruktory byla celá řada vynikajících osobností, členstvo nevyjímaje; jejich životní osudy se podařilo vypátrat jen v několika případech. V polovině 30. let vedl brněnský gdud Leo Groag, původně jeden z vedoucích Makabi Hacair v Olomouci. O prázdninách roku 1937 předal velení Karlu Nathanu Hutterovi, který do Brna přišel z Teplic (v roce 1944 zahynul v Osvětimi), a Jehudovi Freudovi. Sportovním instruktorem byl původně Ostravák Herbert Barber, který později sloužil jako tlumočnick u 312. peruti československého vojska v Anglii; žezlo „sportáka“ předal Fredymu Hirschovi.

Jedním z posledních vůdců brněnského gdudu Makabi Hacair byl Zvi Schwarz; tento mladý muž byl současně posledním předválečným předsedou celorepublikového Makabi Hacair a také madrichem, tj. vedoucím tábora pro šedesát dětí, které se v Brně připravovaly na odchod do Země izraelské. Do Palestiny odešel v listopadu 1939.¹⁸

*Zvi Schwarz, brněnský madrich Makabi Hacair
[reprint z publikace Zvi Batschi Po stopách naděje]*

Mezi členy bychom našli další výrazné osobnosti; některým se podařilo dostat se do Palestiny, další bojovali v československém zahraničním vojsku, jiní prošli koncentračními tábory a příležitost dostali až po válce. Tak například Rudolf Stern byl účastníkem zahraničního odboje. Členy brněnského gdudu byli rovněž Bedřich Graus (zahynul v Osvětimi v září roku 1944) spolu se svým bratrem Františkem, předním poválečným českým medievistou. V monografii Naděždy Morávkové se dočteme, že František při jisté své uzavřenosti nevstoupil jako většina jeho spolužáků do Tchelet Lavan¹⁹, je tedy pravděpodobné, že z nějakého interního důvodu mu více konvenovala činnost v Makabi Hacair. Členkou byla také Marietta Druckerová, zkráceně se jí říkalo Rita, a její bratr Louis. Marietta byla osvobozena v Bergen-Belzenu, Louis nepřežil Osvětim. Eva Taussová (Chava Doron) dodnes žije v Izraeli, život si zachránila tím, že neposlechla rodiče, navzdory jejich přání opustila Brno, utekla z domu a odjela do Palestiny tajně se skupinou Makabi Hacair v listopadu 1939. A jako jediná z celé rodiny přežila.

¹⁸ Archiv Beit Terezin; Mládežnická hnutí v ČSR; číslo složky 607 (staré značení 5/8); autobiografický záznam Zvi Schwarze. Z hebrejštiny přeložil Jiří Pokorný

¹⁹ Naděžda Morávková: *František Graus a československá poválečná historiografie*; Praha, Academia 2013, s. 22

*Pravda vítězí! Záznam v deníku členky brněnského gduhu Makabi Hacair Evy Taussové – Chavy Doron
[soukromá sbírka Evy Taussové – Chavy Doron]*

Makabi Hacair si v Brně získal sympatie a důvěru svým entuziasmem a prací, kterou se podílel na uskutečňování sionistického ideálu. Všemi svými činy dokazoval, že heslo „chazak ve-hagšem“, tj. buď silný a uskutečňuj (aliju do Palestiny), není prázdným pojmem, ale programem, který stojí za to naplňovat.

Své zastoupení měl v Brně také **Brit Trumpeldor** (Trumpeldorův svaz), zkráceně **Bejtar**, hnutí s celostátní působností, kde členům byla vzorem osobnost Josefa Trumpeldora, židovského důstojníka, který roku 1920 padl v Palestině v boji proti Arabům. Politicky Bejtar patřil k tzv. sionistům-revizionistům a od ostatních mládežnických hnutí se lišil striktní vojenskou organizací a také ideologií. Heslo, které měl vyšito na vlajce – „V krvi a ohni padla Judea, v krvi a ohni znovu povstane“ – jen dokreslovalo charakter, zaměření a vnitřní nastavení této organizace; někdy si říkám, zda náhodou neměli vedoucí činitelé Bejtaru k dispozici křišťálovou kouli, když znovuzrození Izraele a jeho neustávající boj o existenci takto přesně předpověděli.

*Razítko brněnského kenu Brit Trumpeldor a razítko Brit Trumpeldor Brno
[Moravský zemský archiv, zn. fondu B 26, č. kartonu 2659, signatura 4773/41]*

Beitar byl založen roku 1923 v lotyšské Rize a rychle se etabloval v mnoha státech Evropy. Na vznik hnutí v Československu se ale lotyšští „otcové zakladatelé“ nepodíleli a ani u nás – alespoň zpočátku – neměli ten správný vliv²⁰. V Brně byla situace na tomto poli značně složitá: revizionisté a revizionistické hnutí zde mělo velmi těžkou pozici a přijít s novou koncepcí hnutí mládeže vůbec nebylo jednoduché. K založení zdejšího kenu Brit Trumpeldor přispěl Oskar Kwašnik-Rabinovič, přední československý sionista a revizionistický ideolog, a také Leo Pollak, mladý muž velmi ovlivněný československým skautingem, který chtěl vytvořit nové hnutí mládeže více odpovídající pravicové politické orientaci. Netušil, že v Bratislavě ve stejné době – psal se rok 1925 – vznikla obdobná skupina stejného zaměření, a tak jsme v republice měli dvě podobná centra. V Čechách a na Moravě byl ovšem více znát skautský vliv prosazovaný právě Leo Pollakem a byl to pravděpodobně on, který prosadil, aby se v roce 1931 Brit Trumpeldor stal korporativním členem Svazu junáků skautů RČS.

*Hlavička Sdružení židovských skautů Brit Trumpeldor
[Moravský zemský archiv, zn. fondu B 26, č. kartonu 2659, signatura 4773/41]*

²⁰ Archiv Yad Tabenkin, signatura 15–2–7/44/3, osobní archiv Chany Weiner. Pracovní složka Meir Lamed, ústní dokumentace hnutí mládeže v ČSR, 1964–1965. Rozhovor Meira Lameda s Oskarem Kwašnik-Rabinovičem. Z němčiny přeložila Hana Sternlichtová

Leo Pollaka je potřeba zmínit ještě v jedné důležité záležitosti, a tou byl stejnokroj Bejtaru. Jak vyplývá z rozhovoru vedeného roku 1964 s Oskarem Kwašnik-Rabinovičem, s nápadem přišel Zeev Žabotinský²¹, s realizací nápadu pak Leo Pollak:

„Leo Pollak pracoval v konfekci, obchodoval s látkami, byl firemním zástupcem. Mladý, svobodný muž, který se velmi zajímal o skauting a o horolezectví. Českými skauty byl bezprostředně ovlivněn. Dříve studoval na německém gymnáziu v Brně, po maturitě ale nešel dál a dále nestudoval. V té době zemřel můj otec a Leo převzal obchod mého otce i firemní zastupování. Zdůrazňuji to zvláště proto, že Žabotinský tehdy mluvil o uniformě a Leo Pollak byl myslím první, který z vlastní látky tu uniformu ušil a najednou se v ní objevil. Takového něco tmavě zeleného... Střih toho stejnokroje pak už zůstal.“²²

A tak to byli Brňáci, kteří se československým betaristům postarali o jednotný oděv; tento praktický oblek vojenského střihu dokonale vyhovoval požadavkům hnutí v předválečné době, ke změně krojového předpisu pak došlo až v roce 1945.

*Stavba tábora Bejtaru na Mácově mlýně. První polovina 30. let dvacátého století
[soukromý archiv MUDr. Jana Greblera]*

Nemáme přesné informace o tom, kdy vlastně ken Brit Trumpeldor v Brně zahájil činnost, ale určitě to bylo na sklonku 20. let minulého století. O možnosti založit zde pobočku hnutí hovořil Zeev Žabotinský s Oskarem Kwašnik-Rabinovičem a Leo Pollakem během své návštěvy v Brně už na podzim

²¹ Vladimír Zeev Žabotinský (1880–1940), zakladatel revizionistického sionismu, významný židovský vůdce, zakladatel Židovské legie a velitel vojenské organizace Irgun

²² Archiv Yad Tabenkin, signatura 15–2–7/44/3, osobní archiv Chany Weiner. Pracovní složka Meir Lamed, ústní dokumentace hnutí mládeže v ČSR, 1964–1965. Rozhovor Meira Lameda s Oskarem Kwašnik-Rabinovičem. Z němčiny přeložila Hana Sternlichtová

roku 1925²³, ale první polooficiální zpráva o činnosti se objevuje až v únoru 1930. Referuje o částce vybrané členy kenu do modrobílých pokladniček²⁴. A pak už se informace o činnosti objevují sice sporadicky, ale pravidelně.

*Tábor Bejtaru na Mácově mlýně. První polovina 30. let dvacátého století
[soukromý archiv MUDr. Jana Greblera]*

Dovídáme se o akcích pořádaných společně s dalšími hnutími, například o společné oslavě svátku Lag B' Omer, které se kromě kenu Brit Trumpeldor účastnily brněnské gdudim Makabi Hacaír a Tchelet Lavan – a také blíže nespecifikovaný skautský oddíl, který byl vyzván k zápasu ve volejbalu a dostal naklepáno...²⁵ Stejně jako Tchelet Lavan a Makabi Hacaír byl Bejtar přizván ke spolupráci v kulturní komisi mládeže, zástupci brněnského kenu jezdili na celostátní akce, jakou byla například 3. celostátní konference (v Bejtaru nazývaná Kinus Arci) konaná v Košicích v prosinci 1931²⁶. V důsledku rychlého vývoje v hnutí Brit Trumpeldor a přílivu nových členů byl v březnu 1932 brněnský ken reorganizován, na sklonku roku měl třicet členů ve dvou oddílech a začátkem třiatřicátého roku byli přijati další zájemci o členství.

²³ Archiv Yad Tabenkin, signatura 15–2–7/44/3, osobní archiv Chany Weiner. Pracovní složka Meir Lamed, ústní dokumentace hnutí mládeže v ČSR, 1964–1965. Rozhovor Meira Lameda s Oskarem Kwašník-Rabinovičem. Z němčiny přeložila Hana Sternlichtová

²⁴ *Židovské zprávy*, roč. 13, č. 8, 21. 2. 1930, s. 7

²⁵ *Makkabi Hazair*, roč. 2, č. 6, 1. 6. 1930, s. 8

²⁶ *Tel Chaj*, roč. 3, č. 1, únor 1932, s. 3 a 15

*Služba v kuchyni. Tábor Bejtaru na Mácově mlýně. První polovina 30. let dvacátého století
[soukromý archiv MUDr. Jana Greblera]*

Brněnské oddíly Alef a Bet pořádaly letní i zimní tábory, výukové kurzy, na kterých členové Bejtaru spolupracovali se skautskými instruktory. Tábořilo se ve slovenském Dargově, na Otavě poblíž hradu Zvíkov, oblíbenou destinací brněnských betaristů byl Máčov mlýn na jižní Moravě a na zimní výpravy a tábory se jezdilo do Beskyd na Horečky poblíž Frenštátu pod Radhoštěm na místo zvané Polachova osada. Prostě taková skautská klasika.

Kromě Leo Pollaka se na činnosti a vedení brněnského kenu Brit Trumpeldor podílela celá řada osobností, ať už to byl Kurt Rabinovič ze známé boskovické rodiny Rabinovičů, student Vysoké školy zvěrolékařské Arnošt Fleischhaker, Artur Singer, Arnošt Bloch, Ašer Jankovič, Karel Laufer, Klára Markovičová, Herta Koritschonerová, Emil Katscher, student medicíny a později lékař Isidor Grebler a další. Životní osudy těchto lidí se dají vysledovat pouze v některých případech.

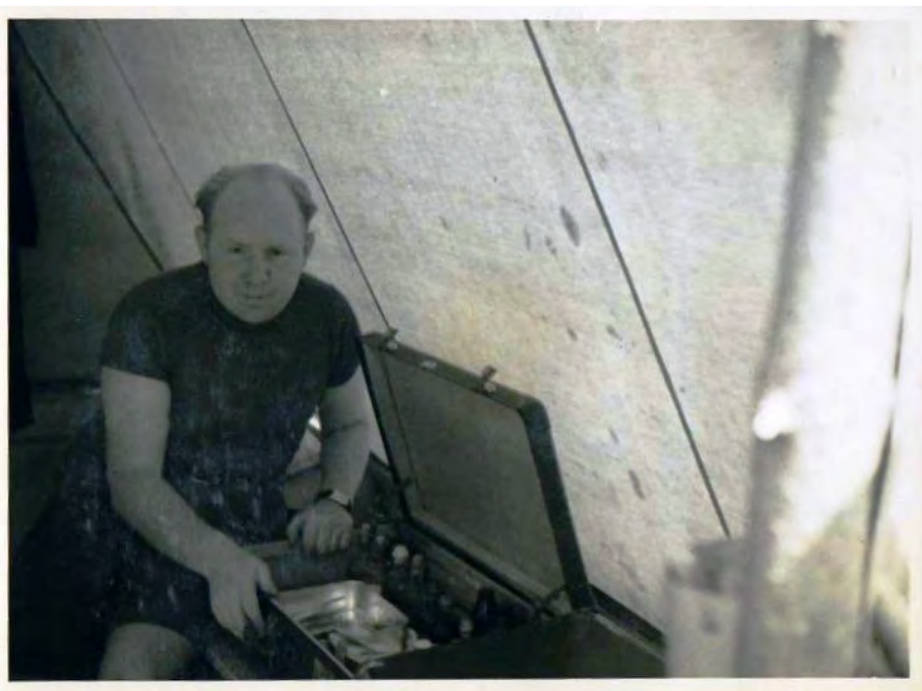
*Brněnský ken Bejtaru. Večerní zpívání na zimním táboře na Horečkách
v Polachově osadě na přelomu let 1932–1933
[soukromý archiv MUDr. Jana Greblera]*

*Část členů brněnského kenu Bejtaru na zimním táboře na Horečkách na přelomu let 1932–1933
[soukromý archiv MUDr. Jana Greblera]*

Určitě stojí za zmínku, že v roce 1936 byl velitelem československých betaristů na několik měsíců jmenován Menachem Begin, který to o čtyřicet let později dotáhl až na izraelského premiéra a také nositele Nobelovy ceny za mír – za uzavření mírové smlouvy s Egyptem v roce 1979.

V květnu 1938, tedy v době, kdy bylo dávno jasné, kam míří německá politika a k čemu směřují aktivity Adolfa Hitlera na mezinárodním poli, navštívil brněnské betaristy Jakov Edelstein, vedoucí Palestinského úřadu v Praze²⁷. Diskutovalo se mimo jiné o možnostech vystěhování do Palestiny, jinými slovy o množství přidělovaných certifikátů. Nejednoduchá vyjednávací pozice Bejtaru byla výsledkem jeho vlastní pravicové politické orientace, která nebyla „všeobecnými“ sionisty (ke kterým Edelstein patřil) nijak pozitivně přijímána, a kteří se stavěli vlažně i k požadavkům revizionistů na počet požadovaných certifikátů. Což byla škoda, protože je třeba zdůraznit, že ještě v něčem se Betar odlišoval od ostatních hnutí: jedině toto hnutí mládeže bralo do transportů směřujících do Palestiny staré lidi, kteří by sami jakékoliv cesty nebyli schopni, ať už šlo o rodinné příslušníky anebo ty, kteří se prostě potřebovali dostat ven a neměli jak.²⁸ Tento bez diskuse zásadní bod navrhl Zeev Žabotinský a hnutí Brit Trumpeldor jej bezpodmínečně akceptovalo.

*Isidor Grebler jako zdravotník na táboře Brit Trumpeldor na Mácově mlýně.
První polovina 30. let dvacátého století
[soukromý archiv MUDr. Jana Greblera]*

Přišla okupace a do bezpečí se dostali jen někteří členové brněnského kenu; k těm šťastnějším patřil Isidor Grebler, opora brněnské skupiny: na táborech a akcích Bejtaru dělal zdravotníka – a také

²⁷ *Kadima*, roč. 1, č. 3, 27. 5. 1938, nestránkováno; článek „Betar ken Brno meldet“

²⁸ Archiv Yad Tabenkin, signatura 15–2–7/44/3, osobní archiv Chany Weiner. Pracovní složka Meir Lamed, ústní dokumentace hnutí mládeže v ČSR, 1964–1965. Rozhovor Meira Lameda s Oskarem Kwašnik-Rabinovičem. Z němčiny přeložila Hana Sternlichtová

fotografa. Díky momentkám, které pořizoval, zůstal zachován alespoň ve fotografii zlomek historie brněnského židovského skautingu, kterou bychom jinak vůbec neznali.

Medicínu studoval v Brně, promoval roku 1938 v Praze, do praxe ale nenastoupil, protože hledal možnost, jak odjet do ciziny, aby mohl vstoupit do armády. V říjnu 1939 se mu podařilo ilegálně překročit hranice a po strastiplné cestě přes řadu států se dostal do sběrného tábora v Atlitu v Palestině²⁹. Do československé armády na Středním východě narukoval v červnu 1942 v hodnosti vojína, poté absolvoval školu pro důstojníky v záloze a následně byl převelen do kurzu pro lékaře v britské armádě. Do útvaru nazvaného Royal Army Medical Corps nastoupil v únoru 1944, sloužil v britské nemocnici v Sarafandu, později sloužil v Sýrii a jižní Palestině a službu ukončil v hodnosti kapitána na podzim roku 1945.³⁰ Když se vrátil domů do Československa, zjistil, že oba rodiče a sestra s rodinou zahynuli v Osvětimi.³¹

Dalším účastníkem zahraničního odboje byl dlouholetý tajemník brněnského Bejtaru Karel Laufer. Také on odešel bojovat proti Němcům, do československého zahraničního vojska na Středním východě byl prezentován v říjnu 1941³² poté, co se stal svědkem potopení lodi Patria v haifském přístavu a nějaký čas strávil v internačním táboře v Atlitu. Také v jeho případě většina členů rodiny holocaust nepřežila. Po válce Karel Laufer odešel do Izraele a žil v Nahariji.

Do funkce předsedy brněnského kenu Brit Trumpeldor byl v roce 1935 zvolen Arnošt Fleischhaker³³, student veterinárního lékařství, který do Brna přišel ze Slovenska. Studia dokončil a doktorát získal v červenci 1937 a vrátil se domů do vesnice Cífer v trnavském okrese, kde pracoval jako veterinář až do vypuknutí Slovenského národního povstání. Byl jedním z mála Židů, kteří dostali výjimku, a tak svoje povolání vykonával až do léta 1944. Po prohře SNP se i s rodinou ukrýval v lesích až do dubna 1945. Po válce přijal jméno Ernest Foltýn a v červnu roku 1949 emigroval do Izraele³⁴.

Další betarim už takové štěstí neměli. Nám známý Leo Pollak, iniciátor a jeden ze zakladatelů skupiny, který věrně sloužil brněnskému kenu v různých funkcích až do roku 1940, byl v jednačtyřicátém roce deportován do Terezína a odtud pak v květnu 1944 do Osvětimi, kde byl zavražděn.

²⁹ *Cesta za svobodou*. Nepublikované vzpomínky MUDr. Isidora Greblera. Soukromý archiv MUDr. Jana Greblera

³⁰ VÚA-VHA Praha, fond 24, VKPR-L, krabice 16

³¹ *Cesta za svobodou*. Nepublikované vzpomínky MUDr. Isidora Greblera. Soukromý archiv MUDr. Jana Greblera

³² Karl Laufer – Profil osobnosti – Encyklopedie dějin města Brna: [Karl Laufer – Profil osobnosti \(brna.cz\)](http://brna.cz)

³³ Moravský zemský archiv v Brně, fond B 26, karton č. 2659, signatura 4973/41

³⁴ Webové stránky „Zošity humanistov“: [Foltýn \(Fleischhacker\) Ernest – životopis](http://Foltyn(Fleischhacker)Ernest-životopis) | [Zošity humanistov \(zosity-humanistov.sk\)](http://Zošity humanistov (zosity-humanistov.sk))

Náhrobní kámen rodiny Koritschonerovy

[webové stránky Spolku pro vojenská pietní místa: [Hrob Hugo Koritschoner a kenotaf Adela a Herta Koritschonerovi](#) | [Spolek pro vojenská pietní místa \(vets.cz\)](#)]

Nepřežila také Herta Koritschonerová, velmi precizní a spolehlivá mladá žena. V kenu Brit Trumpeldor dlouhá léta pracovala jako pokladní, prakticky až do doby, kdy byl spolek v červnu roku 1941 z nacistické moci úřední rozpuštěn³⁵. Herta se dostala v září 1943 do Osvětimi, kde byla společně se svojí maminkou zavražděna.

Student lékařské fakulty Masarykovy univerzity David Schap (původně z Prostějova) byl kooptovaný do vedení brněnského kenu Betaru v dubnu 1938. Fakultu nestihl dokončit stejně jako řada dalších studentů židovského původu, kterým studium znemožnily norimberské zákony. V červenci 1942 byl z Olomouce transportován do Terezína, o dva roky později pak do Osvětimi a na samém konci války do koncentračního tábora v Dachau. Zavražděn byl na neznámém místě.³⁶

Dalším ze členů kenu zavražděných nacisty, byl doktor chemie Adolf Katscher; tento muž zastával v roce 1937 post předsedy brněnského Betaru a zahynul v koncentračním táboře v Lublinu už v roce 1942.

A tak bychom mohli pokračovat jméno po jménu, osud po osudu, výčet by byl dlouhý. Připomínka brněnského bělomodrého skautingu je psána také proto, že památka obětí nám není lhostejná. Stokrát si člověk může říkat – u-dam jehudi nakam, židovská krev bude pomstěna, pomáhá také

³⁵ Moravský zemský archiv v Brně, fond B 26, karton č. 2659, signatura 4973/41

³⁶ Webové stránky Masarykovy univerzity Brno; Seznamy studentů a absolventů zasažených holocaustem: [Fotografie studentů a absolventů – David Schap | Brno–Minsk | MUNI](#)

vědomí, že Bůh Židovstvo vždy uchránil před zničením, ale přesto zůstává fakt, že tahle válka zpřetrhala kořeny absolutně ve všem, také v sionistických skautských hnutích. Po válce se vedení Betaru pokusilo pobočku v Brně vzkřísit³⁷, ale dějiny byly v pohybu a nástup komunismu tyto snahy odsoudil k nezdaru, tentokrát definitivnímu.

O hnutí **Hašomer Hacair**, které v Brně pracovalo také, zatím nemáme k dispozici žádné určité informace. Několik pamětníků sice svoje členství v této skautské organizaci zmiňuje hlavně z doby po válce, ale pátrání po konkrétní činnosti, aktivitách a relevantních zdrojích je úkolem do budoucna.

*Pavel Kohn, zakladatel hnutí El Al. V Brně studoval na právnické fakultě
[fotoarchiv Bejt Terezin]*

Poslední formací, která se objevila na „skautsko-sionistické“ mapě Brna, bylo hnutí **El Al** (Vzhůru). Založeno bylo dost pozdě, ve druhé polovině 30. let minulého století v roce 1937, takže mnoho času na rozvinutí činnosti nemělo. Přesto dosáhlo pozoruhodných úspěchů: svými pobočkami „obsadilo“ všechna velká česká města, možná právě proto, že se ideologicky orientovalo na mládež z česky mluvících židovských komunit. Rozvoji členské základny pomohl fakt, že po roce 1938 byla tato mládež ze skautských organizací vykázána a vstup do Svazu skautů a skautek RČS potažmo Junáka tedy nepřicházel do úvahy. Východisko z této situace nabízel právě El Al; zde česky mluvící židovská mládež nacházela plnohodnotnou náhradu, kamarády, částečně skautský program a také dostatečný

³⁷ *Medina Ivrit*, č. 27, leden 1948, s. 24

prostor pro realizaci svých sionistických ideálů, což pro mnohé v této situaci představovalo rozhodující faktor.

V Brně začal El Al pracovat začátkem roku 1938 a předcházelo tomu několik událostí: především hned v lednu osmatřicátého roku se z iniciativy rabína dr. Ingwera aktivovala skupina středoškolské mládeže, ze které pak v únoru vzešel první gdud hnutí El Al³⁸. Vzniku napomohl známý brněnský sionista pocházející z Břeclavi, doktor práv Hanuš Weigl, někdejší člen Hašomer Hacair, spolu s dr. Schwarzem. Především se ale o založení skupiny postarali členové pražského El Al, Karel Stein a zakladatel hnutí Pavel Kohn, který kdysi v Brně studoval a zdejší poměry dobře znal; do Brna přijeli referovat o situaci Židovstva, východiscích z ní – a neopomněli zdůraznit roli El Al v tehdejší době. Vzápětí po přednášce tedy byla založena skupina, zvoleno vedení – a gdud mohl začít pracovat.³⁹

*Nástup na zimním táboře El Al. Českomoravská vysočina 1938
[fotoarchiv kibucu Neot Mordechaj]*

Brňáci to rozjeli opravdu ve velkém stylu: přednášky o židovských dějinách, literatuře a hudbě, o sionismu a Palestině střídaly kurzy hebrejštiny, výpravy do okolí Brna, stihli ještě několik celostátních letních i zimních táborů hnutí, pracovali pro Židovský národní fond a korporativně navštěvovali různé židovské podniky ve městě. Nejen co do počtu, ale i co do výkonnosti dotahovalo Brno Prahu. Spolupracovali ponejvíce s brněnským gdudem Makabi Hacair. V rámci této spolupráce tak například ke konci roku 1938 uspořádali tzv. Chodeš ha histadrut, česky nazývaný jako „Měsíc organizace“ (ve smyslu zdokonalení činnosti gdudu), ve kterém se snažili pracovat sami na sobě, věnovali zvýšenou pozornost výuce hebrejštiny, práci pro Židovský národní fond a podobně. Na konci Chodeš ha histadrut pak nejlepší členové brněnského gdudu El Al složili slib.

³⁸ *Židovské zprávy*, roč. 21, č. 19, 13. 5. 1938, s. 9

³⁹ *Židovské zprávy*, roč. 21, č. 14, 8. 4. 1938, s. 5

Na celostátní úrovni vedení El Al spolupracovalo se sionisty z Tchelet Lavan například ve vzdělávací oblasti, své zástupce delegovalo do Hanhaga, vrcholného orgánu Modrobílých a také posílalo své členy na hachšary pořádané tímto hnutím. Jedinou výjimkou byl brněnský gdud El Al, který jako autonomní celek fúzoval v roce 1939 s Makabi Hacair. Mnoho času už nezbývalo. Převážná většina členů se připravovala na odchod do Palestiny na různých hachšarách, v čemž je podporovali emisaři posílání z Erec Israel vedením sionistického hnutí. V hnutí El Al tak působil šaliach Reuven Ragolski, později osadník v izraelském kibucu Dorot.

*Machane kajic, letní tábor El Al, Pastviny 1938
[fotoarchiv kibucu Neot Mordechaj]*

Odejít nestihli zdaleka všichni. Ti, kteří zůstali, vstupovali do období, kdy proti nacistické brutalitě stáli s holýma rukama a bojovali všemi morálními i fyzickými zbraněmi, které měli k dispozici, přičemž těch fyzických moc nebylo.

Po skončení druhé světové války se z koncentračních táborů vrátil jen zlomek těch, kteří byli před válkou aktivními členy skautských sionistických hnutí; pokusy o revitalizaci a obnovu jednotlivých organizací byly v některých případech úspěšné, v jiných ne. Není se co divit – obnovit hnutí bez členské základny prostě nelze. Naprostý konec jakýmkoliv nadějím pak učinil únor 1948 a převzetí moci komunisty, a také odchod většiny členů do Palestiny, později Izraele.

Dnes můžeme po sedmi desetiletích slavit a přivítat ve skautském kruhu židovské sestry a bratry: v roce 2016 došlo k založení židovského skautského oddílu Tuvia v Praze a na jaře letošního roku vznikl židovský skautský oddíl také v Brně. Oběma přejeme úspěch a dostatek skvělých vůdců, stejně jako dostatek skvělých skautů.

Foto na titulní straně: Trubač [soukromá sbírka Judity Steiner Freudové]

ה'ימנון צופים

ה'יה מוכן? צופה למעשה טובה
 תחיה דק דרך-יושר ודרכך
 חזק חזק בגופך, נורף המחשבה
 עשה טובה לכל בשמחה
 ה'יה מוכן, תמיד מוכן
 ה'יה מוכן, תמיד מוכן

BUĎ PŘIPRAVEN COFÉ K DOBRÉMU ČINU !
 NECHť JE TVOJE CESTA VŽDY PŘÍMOU CESTOU !
 BUĎ SILNÝ DUŠÍ, TĚLEM I V MÝŠLENKÁCH !
 KONEJ DOBRO VŽDY A VŠUDE !
 BUĎ PŘIPRAVEN, VŽDY PŘIPRAVEN !

Hymna židovských skautů
 [archiv autorky]